

Spis treści

Wstępowa	11
Wstęp	13

ROZDZIAŁ I

Początki „państwa komuny” • 15

1. Pierwszy szturm	15
Idea „państwa-komuny	15
„Władza robotniczo-chłopska”	20
Początek budownictwa komunistycznego	23
„Komunizm wojenny”	26
„Pozbyć się chłopów!”	29
Próba kolektywizacji wsi	31
Zerwanie stosunków rynkowych między miastem i wsią	33
Rezygnacja z „komunizmu wojennego”	38
2. Ukraina w „państwie-komunie”	39
Narodowa państwowość radziecka	39
Powstanie ukraińskiego komunistycznego centrum partyjno-radzieckiego	42
„Federacja traktatowa”	50
Powołanie ZSRR	53

ROZDZIAŁ II

Wielki przełom • 59

1. Państwo i społeczeństwo	60
„Otoczenie kapitalistyczne”	60
Charakter reżimu politycznego	64
Ewolucja władzy w partii państwowej	66
CzK-DPU jako narzędzie dyktatury	69
Komitety niezamożnych chłopów w systemie władzy	72
2. Przejście do forsownej industrializacji	75
Problem zasobów	75
Kryzys NEP-u	77
Tempo industrializacji	80
Nowy mechanizm gospodarczy	83

3. Kurs na kolektywizację	86
Koncepcja „socjalizmu spółdzielczego”	86
Powrót do planów masowej kolektywizacji wsi	93
Kryzys NEP-u	98
Nowe obowiązkowe dostawy żywności	106
Likwidacja kułactwa jako klasy	112
„Zawrót głowy od sukcesów”	118
4. Polityka Kremla wobec Ukrainy	132
„Podwójna księgowość”	132
Polityka korienizacji	138
Problem granicy ukraińsko-rosyjskiej	144

ROZDZIAŁ III

Głód 1932 roku. W cieniu Wielkiego Głodu • 153

1. Dokończenie kolektywizacji rolnictwa	154
Powrót kampanii pełnej kolektywizacji	154
Nowa kampania przeciw „kułakom”	157
Dokończenie pełnej kolektywizacji	158
2. Kryzys ładu kolchozowego	160
Kolchozy jako część składowa „państwa-komuny”	160
Reformy administracyjno-terytorialne	162
Kadry kierownicze wsi kolchozowej	165
Stacje maszynowo-traktorowe	168
Organizacyjno-ekonomiczna sytuacja kolchozów	168
„Pierwsze przykazanie”	170
3. Głód na Ukrainie	184
Rozprzestrzenianie się głodu	184
Ucieczki od głodu	189
„Radykalne nastroje”	191
Polityka wobec wsi i rolnictwa w latach 1930–1931 – ukryte aspekty	195
Odejsie od tematu: ludobójstwo	199
Pomoc państwowa dla głodujących mieszkańców wsi	201
Inne działania państwa	205

ROZDZIAŁ IV

Ludobójstwo: stalinowski zamysł i jego wykonanie • 211

1. O metodologii zagadnienia	212
O charakterze głodu lat 1932–1933	212
Kolektywizacja i terror głodowy	213
Zmiana kursu polityki narodowościowej	216

III. Kampania gromadzenia zapasów zboża	219
Listy Hryhorija Petrowskiego i Włosa Czubara	219
Zawieszenie planu gromadzenia zapasów zboża ze zbiorów 1932 roku	222
Prawo pięciu kłosów	227
Stalin do Kaganowicza: 11 sierpnia 1932 roku	231
Kłóśka planu gromadzenia zapasów zboża	234
Nadmierzenie się kataklizmu ekonomicznego i społecznego	236
IV. Działania Władimiera Mołotowa i Łazara Kaganowicza w USRR	240
„Odpowiedzieć niszczącym cięsiem!”	240
Pierwsze działania komisji Mołotowa	242
Pod dyktando Władimiera Mołotowa i Józefa Stalina	246
Sprawa orichowska	250
Proponowanie Stanisława Kosiora	253
Oddelegowanie Łazara Kaganowicza na Ukrainę	255
V. Działalność Łazara Kaganowicza na Kubaniu	260
Powołanie komisji nadzwyczajnej	260
„Petliurowska ukrajinizacja”	262
Represje wobec ludności Kubania	267
VI. Noworoczny telegram wodza	269
Ludobójstwo: podsumowanie wstępnych wniosków	269
Telegram Stalina: kontekst i tekst	271
Zemnianie ocalałych świadków	277
Blokada	280
VII. Działania Pawła Postyszewa	287
Styczeńskie decyzje KC WKP(b)	287
Podsumowanie kampanii gromadzenia zapasów zboża	292
„Wychowanie przez zabójstwo”	294
Misja Pawła Postyszewa	301
Wstrzymanie masowych represji	308
Działalność wydziałów politycznych MTS-ów i sowchozów	312
Sprawa plonów 1933 roku	317
Kołchozy w systemie gospodarki nakazowej	322

ROZDZIAŁ V

Ilu nas zginęło? • 329

I. Postrzeganie Wielkiego Głodu przez ówczesnie żyjących	330
Pierwsze informacje	330
Publikacje w gazetach należących do Williama Randolpha Hearsta	333
Inne szacunki	335

2. Niewygodny spis ludności z 1937 roku	338
Jak Stalin zabrnął w ślepy zaułek	338
Katastrofa Ukraińców w świetle wszechzwiązkowych spisów ludności	341
Próby sfałszowania spisu z 1937 roku	345
3. Szacunki badaczy powojennych	348
Obliczenia S. Sosnowego	348
Szacunki demografów	351
„Rejestr śmierci” Roberta Conquesta	357
4. Analiza statystyki demograficznej	358
Pierwsze wyliczenia autora	358
Odtajnienie statystyk demograficznych	360
Metodologia obliczania strat w ludziach	362
Na seminarium demograficznym w Toronto	367
Stanowisko Stephena Wheatcrofta	371
Wiarygodność szacunków demograficznych	371
Geografia głodu	373
Indeks nazwisk	377
O autorze	382